

Plan van aanpak pilot afhandeling van asielzaken, waarin sprake is van asielzoekers met psychische problemen (onder andere blijkt uit een rapportage opgesteld door MAPP)

Op het moment dat de werkinstructie “afhandeling van asielzaken, waarin sprake is van asielzoekers met psychische problemen, geldig is geworden, zal de werkbaarheid van deze werkinstructie worden uitgetoetst in een pilot.

Middels de pilot wordt bijgehouden:

- in hoeveel zaken sprake is geweest van (ernstige) psychische problemen bij asielzoekers
- in hoeveel zaken daarvoor bijzondere voorzieningen – als beschreven in de werkinstructie – zijn getroffen
- welke verschillende mogelijke voorzieningen getroffen zijn, de proceduretijd die daarmee gemoeid is en de wijze van motiveren in de verschillende procedurestappen.

Data:

Start: 1 juli 2008 (onder voorwaarde, dat werkinstructie geaccordeerd is)

Eind: 1 januari 2008

Evaluatie: 1 februari 2009

Doelgroep:

Alle asielzaken waarin sprake is van asielzoekers met psychische problemen. Dit kan blijken aan de aanwezigheid in het dossier van:

- 1) een rapportage van MAPP
- 2) een (medische) verklaring met betrekking tot de psychische situatie (waaronder over het vermogen tot het kunnen afleggen van verklaringen); deze verklaring kan komen vanuit de “reguliere” gezondheidszorg of via een arts op het AC
- 3) een vroegsignaleringslijst
- 4) anderszins

Bij het ontbreken van een medische verklaring als bedoeld bij de punten 1 en 2 wordt advies gevraagd aan een arts op het AC. Hetzelfde geldt indien er twijfel bestaat over de mogelijke psychische problemen van de asielzoeker.

Met het aanvragen van het advies aan de arts op het AC en de reactie hierop wordt een duidelijk startpunt gecreëerd voor deze pilot. De inhoudelijke reactie van de arts op het AC is hiervoor niet relevant. De doelgroep richt zich hiermee op alle zaken, waarin sprake lijkt van psychische problemen en waarin zich een medische verklaring in het dossier bevindt.

In de rapportage over de pilot zal rekening gehouden worden met zaken, waarin vóór 1 juli 2008 (oude zaken) al psychische problemen bekend waren, en zaken waarin na 1 juli 2008 (nieuwe zaken) psychische problemen bekend worden.

Formeel richt de pilot zich op de nieuwe zaken, omdat in die zaken het gehele proces nog gevolgd kan worden. Omdat echter ook tegelijkertijd de oude zaken ter hand worden genomen, worden de ervaringen hiervan ook binnen de pilot meegenomen (voor wat betreft de oude zaken zijn op dit moment ongeveer 100 zaken bekend).

Locatie:

De pilot zal gevoerd worden op alle asiellooties. Zaken van asielzoekers met psychische problemen kunnen zich immers op alle locaties voordoen.

Contactpersonen

Om de pilot goed te kunnen begeleiden wordt per asiellootatie één contactpersoon aangesteld. Die kan dienen als vraagbaak voor de medewerkers, maar ook als aanspreekpunt naar en voor IMO Asiel en om de voortgang van de pilot goed te kunnen monitoren.

De verwachting is dat de uitvoering van de pilot in de startfase de nodige vragen op zal leveren, en daarmee dus ook de nodige tijdsinspanning van de contactpersonen. Lopende de pilot, als er meer bekendheid is met de werkwijze, zou dit kunnen verminderen. Gemiddeld wordt dit geschat op een dagdeel in de week, maar verspreid over de hele week. De contactpersonen kunnen natuurlijk ook gewoon ingezet worden bij de afhandeling van zaken van asielzoekers met psychische problemen (en bij de expertmeeting halverwege de pilot; zie verder bij contactmomenten)!

Logistiek

De beslismedewerker in één der aanmeldcentra is waarschijnlijk de eerste IND'er die zicht heeft op het bestaan van psychische problemen bij een asielzoeker. Dit zal met name gebeuren door de aanwezigheid van (verschillende) verklaringen in het dossier over de psychische situatie van de asielzoeker. De verschillende soorten verklaringen die mogelijk zijn, staan hierboven beschreven bij de doelgroep van de pilot. Vanaf het moment dat bij een asielzoeker psychische problemen worden geconstateerd en daarover een medische verklaring is ontvangen, gaat de werkinstructie gelden met het oog op de verdere afdoening van het dossier.

Op het moment dat de psychische problemen zijn geconstateerd wordt door een beslismedewerker een melding gezonden naar de IMO Asiel formatbox, onder vermelding van naam en dossier- en V-nummer. Op deze wijze is het ook mogelijk om vanuit IMO asiel de voortgang te monitoren van de dossiers, die bij IMO zijn aangemeld.

Met het oog op de rapportage van zaken in de pilot is een rapportageformulier ontwikkeld (zie bijlage¹).

Per procedurestap wordt door een beslismedewerker het rapportageformulier van de pilot bijgehouden. Zodra een stap binnen de procedure is gezet, wordt dit geregistreerd in het rapportageformulier. Het is in ieder geval zaak om bij overboeking van een dossier op een andere collega en/of locatie het rapportageformulier naar de dan geldende stand van zaken is ingevuld.

Oude zaken zijn op dit moment doorgaans al in beeld. Deze zaken zijn langdurig aangehouden, in afwachting van een verklaring van de betrokkene, dat hij inmiddels in staat werd geacht om gehoord te kunnen worden. Deze zaken kunnen apart met een rapportageformulier geregistreerd worden. Oude zaken die eerder nog niet in beeld zijn geweest, worden eveneens apart ingevoerd.

Op het moment dat de beslistermijn wordt verlengd omdat (nog) niet gehoord kan worden, wordt dit geregistreerd in BT, onder de toelichting "MAPP". De verdere werkwijze hiervan staat beschreven in de werkinstructie.

¹ Op dit moment is een papieren Word-versie beschikbaar van het rapportageformulier. Dit zal echter nog omgezet worden in een digitale excell-versie, waarbij per locatie een bestand zal worden aangeleverd om gegevens van zaken in op te kunnen nemen. De aan te wijzen contactpersonen zullen vervolgens ook functioneren als beheerder van dit digitale bestand. Gegevens uit het digitale bestand zullen één keer per week worden doorgezonden naar IMO Asiel.

Rapportageformulier:

Om gegevens over de zaken die binnen de doelgroep vallen te kunnen meten is een rapportageformulier ontwikkeld.

In het formulier worden verschillende aspecten die met de voortgang van het dossier te maken hebben bijgehouden.

- 1: Personalia, dossiernummer, gemachtigde
- 2-6: Diverse bronnen binnen het dossier, waaruit psychische problemen naar voren komen
- 7: Vraag of het dossier in het AC is gehoord en AC is afgedaan (of niet) en wat hiervoor de reden is geweest
- 8: Start van de procedure tot het plannen van een nader gehoor en het eerste contactmoment met de gemachtigde
- 9: Weergave van de met de gemachtigde gemaakte afspraken (die overigens ook nog in een brief worden bevestigd)
- 10: Datum van het nader gehoor
- 11: Weergave van het verloop van het gehoor (ervaringen): waren de gemaakte afspraken voldoende
- 12: Data van diverse procedurestappen (correcties en aanvullingen; voornemen; zienswijze; beschikking)
- 13: Mogelijkheid om aan te geven op welke wijze in de diverse procedurestappen om is gegaan met eventuele psychische problemen (consequenties/mate van meewegen van geconstateerde problemen; motivering hiervan door IND-medewerker)
- 14: Ondanks alle mogelijke voorzieningen kan het altijd voorkomen dat een asielzoeker toch niet gehoord kan worden (hoewel dit een uitzondering moet worden). Op deze plek kan aangegeven waarom – in ieder geval binnen de looptijd van de pilot – de asielzoeker niet gehoord kon worden
- 15: Als de asielzoeker niet binnen de looptijd van de pilot gehoord kan worden, is het desondanks mogelijk om vervolgsafspraken te maken met een gemachtigde over horen in de toekomst. Deze informatie kan hier worden ingevuld.
- 16: In het laatste blok bestaat de mogelijkheid om allerhande informatie in te vullen over de gang van zaken tijdens de procedure. Dit kan gaan over de eigen ervaringen, de rol van de gemachtigde, de samenwerking met de gemachtigde, etc. Ook kunnen hier desgewenst aanbevelingen worden ingevuld.

Aantallen

Op basis van de ingevulde rapportageformulieren moet inzicht verkregen worden in onder andere:

- aantallen zaken met rapportage MAPP
- aantallen zaken zonder rapportage MAPP
- hoeveel zaken AC afgedaan (met/zonder extra advies arts)
- hoeveel zaken OC gezonden
- termijn tussen OC-zending en planning gehoor respectievelijk houden gehoor
- hoeveel zaken (nog) niet gehoord
- welke soorten voorzieningen zijn gebruikt bij de gehoren van asielzoekers met psychische problemen.

Bij de cijfermatige overzichten moet een onderscheid gemaakt worden tussen oude en nieuwe zaken, waarbij natuurlijk in het oog dient te worden gehouden dat termijnen in oude zaken een heel ander beeld te zien kunnen geven.

Contactmomenten

Bij de totstandkoming van de werkinstructie is samengewerkt met VNW, NOVA, COA, RVR, MAPP en Pharos. De betrokken personen uit deze organisaties vormen samen met de IND een begeleidingsgroep. Deze begeleidingsgroep van de pilot komt na drie maanden bijeen om de voortgang van de pilot te bespreken. Deze bijeenkomst staat nu gepland op donderdag 28 augustus 2008.

Daarnaast zal aansluitend een bijeenkomst worden georganiseerd, waarbij de begeleidingsgroep in gesprek gaat met IND-medewerkers die in de periode voorafgaand toepassing hebben gegeven aan uitvoering van de werkinstructie. Bij deze expertmeeting kunnen de ervaringen van de IND-medewerkers met de werkinstructie worden besproken, kan verdere casuïstiek worden besproken, en kunnen ook vragen gesteld worden aan de begeleidingsgroep. Mogelijk kan ook nog gebruik gemaakt worden om in deze situatie aan kennisoverdracht te doen. Naar aanleiding van de bijeenkomst van 28 augustus 2008 zal nog bezien worden of ook een afvaardiging van de advocatuur wordt uitgenodigd voor de expertmeeting. De expertmeeting staat gepland voor woensdag 24 september 2008.

Vervolgens komt de begeleidingsgroep bijeen naar aanleiding van de evaluatie-rapportage (na 6 maanden). Naar bevind van zaken kan de stuurgroep tussentijds bijeengeroepen worden of kunnen andere vormen van contact worden gelegd (telefonisch/e-mail).

Rapportage en evaluatie

Binnen de pilot zullen verschillende rapportagemomenten bestaan. Gerapporteerd wordt aan het Directiebestuur van het Proces Asiel.

Kort na de start van de pilot zal een controle plaatsvinden of hetgeen is afgesproken ook daadwerkelijk werkt.

Zoals hierboven al aangegeven zal na drie maanden een contactmoment plaatsvinden van de begeleidingsgroep. Dit zal mede plaatsvinden aan de hand van een tussenrapportage.

De pilot wordt afgerond met een evaluatierapportage. In beginsel wordt de evaluatie binnen een maand na de einddatum van de pilot-uitvoering opgeleverd. De evaluatie wordt besproken door de begeleidingsgroep.

De evaluatie wordt voorgelegd aan het Directiebestuur van het Proces Asiel. Aangeraden wordt om deze ook ter informatie door te zenden aan HIND en de Staatssecretaris. Andere organisaties kunnen ook een exemplaar krijgen ter doorgeleiding binnen de eigen organisatie.

Vervolgens worden mogelijk aanbevelingen gedaan en/of worden onderdelen van de werkinstructie zonedig gewijzigd.

Opleiding

Het horen van asielzoekers met psychische problemen vraagt om specifieke vaardigheden, creativiteit en inlevingsvermogen. Hiervoor zal nadere aandacht gevraagd worden binnen de module "asiel klemmende redenen van humanitaire aard gericht op horen".

Hiervoor zal nog nader in contact worden getreden met de Kennis Groep Opleidingen Asiel. Gelet op de startdatum van de pilot wordt echter niet gewacht tot de opleidingen zijn gegeven. Daarbij wordt er tevens van uit gegaan dat binnen elke unit voldoende medewerkers te vinden zijn, die zaken uit de pilot kunnen en willen uitvoeren.